

Förord

Tiden efter det förra sekelskiftet och fram till 1920 innebar stora förändringar i det svenska skolsystemet. Den nya läroverksstadgan infördes 1905 och kom att gälla ända fram till införandet av grundskolan på 1960-talet. Med 1905 års reform skapades en struktur med en realskola där alla elever läste samma kurser och ett efterföljande gymnasium med två program, realgymnasium och latingymnasium, inom vilka det fanns viss valfrihet. Samskolor för flickor och pojkar infördes 1904 med samma uppdrag som realskolorna, som vid denna tid endast tog emot manliga elever. Den allmänna folkskolan, som var bristfälligt utbyggd vid sekelskiftet 1899/1900, fick en ny vägledande normalplan år 1900. Folkskolan stod då inför en konsolideringsperiod som ledde fram till en ny undervisningsplan 1919 och folkskolestadga 1921. Det var först i och med denna stadga som den sexåriga folkskolan blev fullständigt genomförd. Folkskolans roll som förberedelse för realskola och gymnasium utvidgades successivt. Lärarutbildningen, framförallt för folkskolan, utvecklades och byggdes ut under samma tid. Elevantalet i flickskolor, realskolor och gymnasier ökade successivt. Skolöverstyrelsen inrättades och fick 1920 ansvar för hela skolsystemet.

Flera av reformerna fick ett långvarigt inflytande. Samskolan blev startskottet för ett utbildningssystem utan formell könsuppdelning. En struktur med ett fristående gymnasium med olika program och viss valbarhet inom programmen präglar fortfarande vårt skolsystem.

Mitt under denna period av reformer och snabb utveckling, under åren 1910 och 1911, är den text om matematikundervisningen i svenska skolor, seminarier och universitet skriven som nu översatts. Den skrevs på uppdrag av en internationell kommission för matematikutbildningen, IMUK. Den internationella matematikerkongressen i Rom

1908 hade givit kommissionen i uppdrag att göra en jämförande kartläggning av matematikutbildningen i en grupp länder där Sverige ingick.

Texten, som skrevs på tyska, publicerades först i flera avsnitt i Pedagogisk Tidskrift, för att sedan utkomma i bokform år 1911. En rad experter, alla lärare eller universitetsprofessorer, inbjöds att skriva om matematiken i de olika skolformerna. Detta samarbete tvärs över hela utbildningsfältet från folkskolan till universiteten initierades av Helge von Koch och Edvard Göransson, huvudansvariga för uppdraget och redaktörer för rapporten. Gruppen av författare fick namnet *den svenska avdelningen av den internationella kommissionen för matematikundervisning*.

Innehållet är spännande för alla som intresserar sig för matematikutbildningens historia, med mängder av sakuppgifter om organisation av undervisningen samt mål och innehåll i matematikkurserna. Utöver detta får man inblick i pågående förändringar. Argumenten för reformerna redovisas. Undervisningsmetodiken kommenteras. Aktuella metodiska och innehållsliga frågor diskuteras utförligt. Tillbakablickar ges på den tidigare utvecklingen alltsedan folkskolans och den tidigare realskolans införande.

Boken bygger bland annat på enkäter till lärare och rektorer. IMUK:s ambition var att fånga den aktuella diskussionen och klarlägga lärarnas inställning. Den svenska kommissionen har därför varit noga med att redovisa olika ståndpunkter bland lärarna.

IMUK är samma organisation som numera (sedan 1960-talet) förkortas ICMI efter sitt engelska namn, International Commission on Mathematical Instruction. Den svenska kommissionen av år 1910 fick en efterföljare 1996 då den *Svenska kommittén för matematikutbildning* (SKM) inrättades vid Kungl. Vetenskapsakademien som svensk underavdelning till ICMI och med ett nationellt uppdrag som var betydligt vidare. Under mer än tio år har SKM arbetat utifrån samma grundsyn som den tidiga kommissionen, nämligen att matematikutbildningen måste förstås och utvecklas som en helhet. 1911 handlade det om spannet från folkskola till universitetens grundexamina,

numera menar vi matematiken alltifrån förskolan till forskarutbildningen.

Gerd Brandell, fil. lic., universitetslektor em.

Svensk nationell representant för ICMI 1996–2004

Matematikcentrum, Lunds tekniska högskola